

ด่วนที่สุด

ที่ ทส ๑๐๑๓/๑๖๖

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๙๒ ซอยพหลโยธิน ๗ ถนนพหลโยธิน
แขวงสามเสนใน เขตพญาไท
กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐

๒๓ มกราคม ๒๕๕๕

เรื่อง การลงนามพิธีสารนาโงยาว่าด้วยการเข้าถึงทรัพยากรพันธุกรรมและการแบ่งปันผลประโยชน์
ที่เกิดขึ้นจากการใช้ประโยชน์ทรัพยากรพันธุกรรมอย่างเท่าเทียมและยุติธรรม

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

อ้างถึง ๑. หนังสือกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด่วนที่สุด ที่ ทส ๑๐๑๓/๑๑๒๒
ลงวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๕๔

๒. หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร ๐๕๐๖/๑๓๖๔๓ ลงวันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๕๔

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนาหนังสือกระทรวงการต่างประเทศ ด่วนมาก ที่ กต ๐๘๐๒/๓๔๔ ลงวันที่
๒ พฤษภาคม ๒๕๕๔

๒. สรุปสาระสำคัญเกี่ยวกับพิธีสารนาโงยาว่าด้วยการเข้าถึงทรัพยากรพันธุกรรมและการ
แบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการใช้ประโยชน์ทรัพยากรพันธุกรรมอย่างเท่าเทียม
และยุติธรรม

ด้วยกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ขอเสนอเรื่อง การลงนามพิธีสาร
นาโงยาว่าด้วยการเข้าถึงทรัพยากรพันธุกรรมและการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการใช้ประโยชน์
ทรัพยากรพันธุกรรมอย่างเท่าเทียมและยุติธรรม มาเพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณา โดยเรื่องที่เสนอดังกล่าวนี
เข้าข่ายที่จะต้องนำเสนอคณะรัฐมนตรี ตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและ
การประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ.๒๕๔๘ มาตรา ๔ (๗) รวมทั้งมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๕
เรื่อง การทำความตกลงกับต่างประเทศ การทำอนุสัญญา และสนธิสัญญาต่างๆ

ทั้งนี้ เรื่องดังกล่าวมีรายละเอียด ดังนี้

๑. เรื่องเดิม

๑.๑ ความเป็นมาของเรื่องที่จะเสนอ

๑.๑.๑ สมัชชาภาคีอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ ในการ
ประชุมสมัยที่ ๑๐ เมื่อเดือนตุลาคม ๒๕๕๓ ณ เมืองนาโงยา ประเทศญี่ปุ่น มีมติรับรองพิธีสารนาโงยา
ว่าด้วยการเข้าถึงทรัพยากรพันธุกรรมและการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการใช้ประโยชน์ทรัพยากร
พันธุกรรมอย่างเท่าเทียมและยุติธรรม (Nagoya Protocol on Access to Genetic Resources and the
Fair and Equitable Sharing of Benefits Arising from their Utilization) โดยกำหนดให้มีการลงนาม
รับรองพิธีสารฯ ณ สำนักงานใหญ่ขององค์การสหประชาชาติ นครนิวยอร์ก ระหว่างวันที่ ๒ กุมภาพันธ์
๒๕๕๔ ถึง ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕

๑.๑.๒ สำนัก...

๑.๑.๒ สำนักเลขาธิการอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ แจ้งเชิญมายังประเทศภาคีอนุสัญญาฯ ขอให้พิจารณาลงนามพิธีสารนาโงยาฯ ในพิธีลงนามพิธีสารภายใต้อนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ ที่จัดขึ้นในวันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๕๔ ระหว่างการประชุมระดับสูงของการประชุมคณะกรรมการสิทธิการสหประชาชาติว่าด้วยการพัฒนาอย่างยั่งยืน สมัยที่ ๑๙ ระหว่างวันที่ ๑๑-๑๓ พฤษภาคม ๒๕๕๔

๑.๑.๓ ตามหนังสือที่อ้างถึง ๑ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อขอความเห็นชอบให้ลงนามพิธีสารนาโงยาฯว่าด้วยการเข้าถึงทรัพยากรพันธุกรรมและการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการใช้ประโยชน์ทรัพยากรพันธุกรรมอย่างเท่าเทียมและยุติธรรม ในการประชุมระดับสูงของการประชุมคณะกรรมการสิทธิการสหประชาชาติว่าด้วยการพัฒนาอย่างยั่งยืน สมัยที่ ๑๙ ในวันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๕๔ ณ สำนักงานใหญ่องค์การสหประชาชาติ นครนิวยอร์ก โดยมอบหมายหัวหน้าคณะผู้แทนไทยในการประชุมระดับสูงฯ ดังกล่าว เป็นผู้ลงนาม

๑.๑.๔ ตามหนังสือที่อ้างถึง ๒ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ส่งคืนเรื่องการลงนามพิธีสารฯ ที่กระทรวงทรัพยากรฯ เสนอต่อคณะรัฐมนตรี ในสมัยรัฐบาลของนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ภายหลังการยุบสภาผู้แทนราษฎร เนื่องจากเป็นเรื่องที่มีผลผูกพันกับคณะรัฐมนตรีชุดใหม่ โดยหากประสงค์จะเสนอเรื่องดังกล่าวต่อคณะรัฐมนตรี ให้เสนอสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เมื่อคณะรัฐมนตรีชุดใหม่เข้าบริหารราชการแผ่นดินแล้ว

๑.๒ มติคณะรัฐมนตรีหรือคำสั่งที่เกี่ยวข้อง

๑.๒.๑ มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๕ เรื่อง การทำความตกลงกับต่างประเทศ การทำอนุสัญญา และสนธิสัญญาต่างๆ กำหนดให้กระทรวง ทบวง กรม ที่จะทำความตกลงกับต่างประเทศ ขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีก่อนดำเนินการลงนามความตกลง โดยระบุบุคคลที่จะเป็นผู้ลงนามฝ่ายไทย

๑.๒.๒ มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๕๓ เห็นชอบให้รับรองพิธีสารนาโงยาฯว่าด้วยการเข้าถึงทรัพยากรพันธุกรรมอย่างเท่าเทียมและยุติธรรมในการประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ สมัยที่ ๑๐ โดยให้ดำเนินการตามกรอบเจรจาในการรับรองพิธีสารนาโงยาฯ และให้นำเสนอกรอบการเจรจา เพื่อขอรับความเห็นชอบจากรัฐสภา ตามมาตรา ๑๙๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐

๑.๒.๓ รัฐสภาในการประชุมร่วมกันของรัฐสภา ครั้งที่ ๕ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) เมื่อวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๕๓ ได้พิจารณาและลงมติให้ความเห็นชอบกรอบการเจรจาในการรับรองพิธีสารนาโงยาฯ

๑.๓ ผลการดำเนินการที่ผ่านมา

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในฐานะหน่วยงานกลางของอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ ได้ดำเนินการ ดังนี้

๑.๓.๑ แจ้งเวียนและหาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดประชุมเผยแพร่และระดมความเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในภูมิภาคต่างๆ ระหว่างเดือนมกราคม-สิงหาคม ๒๕๕๔ รวม ๖ ครั้ง ซึ่งที่ประชุมและหน่วยงานต่างๆ เห็นชอบในหลักการของพิธีสารนาโงยาฯ และเห็นว่า ประเทศไทยมีความพร้อมในการดำเนินการตามข้อกำหนดของพิธีสารฯ ในระดับหนึ่ง โดยมีความเป็นไปได้ที่จะใช้ระเบียบคณะกรรมการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการเข้าถึงทรัพยากรชีวภาพและการได้รับผลตอบแทนจากทรัพยากรชีวภาพ พ.ศ. ๒๕๕๔ เป็นเงื่อนไขหนึ่งในการเข้าเป็นภาคีพิธีสารนาโงยาฯ

๑.๓.๒ ประสานกระทรวงการต่างประเทศ เพื่อรวบรวมข้อมูลความก้าวหน้าในการดำเนินการเกี่ยวกับพิธีสารนาโงยาฯ ของประเทศต่างๆ และได้รับการตอบรับจาก ๑๐ ประเทศ ได้แก่ เวียดนาม สิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ เนเธอร์แลนด์ สเปน เยอรมนี โปแลนด์ นอร์เวย์ ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ โดย ๔ ประเทศในสหภาพยุโรป รวมทั้งนอร์เวย์ ได้ลงนามพิธีสารฯ แล้ว และอยู่ระหว่างการหารือร่วมกันในเรื่องบทบัญญัติและกระบวนการบังคับใช้หลังการให้สัตยาบัน ส่วนออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ เวียดนาม สิงคโปร์ และฟิลิปปินส์ อยู่ระหว่างพิจารณาการลงนามพิธีสารฯ

๑.๓.๓ จัดประชุมคณะทำงานการเข้าถึงและการแบ่งปันผลประโยชน์ (คณะทำงานภายใต้คณะกรรมการอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ มีนายวิชา ธิติประเสริฐ ที่ปรึกษากรมวิชาการเกษตรและสำนักงานคณะกรรมการมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ เป็นประธาน) ครั้งที่ ๑/๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๕๔ ซึ่งคณะทำงานฯ เห็นควรให้ลงนามพิธีสารนาโงยาฯ โดยให้หารือกระทรวงการต่างประเทศ เรื่องความเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานตามมาตรา ๑๙๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เพื่อให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับขั้นตอนการลงนามพิธีสารนาโงยาฯ ที่ชัดเจน

๑.๓.๔ หารือกรมสนธิสัญญาและกฎหมายเกี่ยวกับขั้นตอนการเข้าเป็นภาคีพิธีสาร ทราบว่า

๑.๓.๔.๑ การลงนามพิธีสารเป็นการลงนามโดยมีเงื่อนไขว่า จะมีผลใช้บังคับเมื่อมีการให้สัตยาบันอีกขั้นตอนหนึ่งเพื่อให้มีผลผูกพันทางกฎหมาย การลงนามพิธีสารจึงเป็นการแสดงเจตจำนงทางการเมืองในทางนโยบายของไทยในการเข้าเป็นภาคีพิธีสาร แต่ยังไม่มีความผูกพันทางกฎหมายให้ต้องปฏิบัติตามข้อบทของพิธีสาร จึงต้องขออนุมัติคณะรัฐมนตรีเพื่อลงนามพิธีสาร

๑.๓.๔.๒ การขออนุมัติการให้สัตยาบันพิธีสาร ต้องให้ข้อมูลเกี่ยวกับรายละเอียดของพิธีสารและจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน เพื่อประกอบการชี้แจงต่อรัฐสภา โดยนำพิธีสารที่ลงนามแล้ว พร้อมร่างพระราชบัญญัติอนุวัติการ (หากมี) เสนอคณะรัฐมนตรี เพื่อเสนอขอความเห็นชอบของรัฐสภา ตามมาตรา ๑๙๐ วรรคสองของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐

รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๑

๑.๓.๕ นำเสนอเรื่องการลงนามพิธีสารนาโงยาฯ ต่อคณะกรรมการอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ (ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นประธาน) ในการประชุมครั้งที่ ๔/๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๔ ที่ประชุมมีมติเห็นชอบการลงนาม

รับรอง...

รับรองพิธีสารนาโงยา และให้นำเรื่องเสนอคณะกรรมการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพแห่งชาติ และคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา

๑.๓.๖ นำเสนอเรื่องต่อคณะกรรมการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพแห่งชาติ (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นประธาน) ในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๕๕ ที่ประชุมเห็นชอบให้นำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อขออนุมัติลงนามพิธีสารนาโงยา และเห็นชอบแผนการดำเนินงานภายหลังการลงนามพิธีสารนาโงยา ดังนี้

๑.๓.๖.๑ ทบทวนระเบียบคณะกรรมการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพแห่งชาติ ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการเข้าถึงทรัพยากรชีวภาพและการได้รับผลประโยชน์ตอบแทนจากทรัพยากรชีวภาพ พ.ศ. ๒๕๕๔ และกฎระเบียบของหน่วยงานกำกับดูแล (National Competent Authority) ที่เกี่ยวข้องกับการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์ ว่าต้องมีการเพิ่มเติม/ปรับปรุงอย่างไรให้สอดคล้องกับทบทวนของพิธีสารนาโงยา

๑.๓.๖.๒ เผยแพร่และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับพิธีสารนาโงยา ให้กับหน่วยงานและภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อเตรียมความพร้อมในการดำเนินการให้สัตยาบันพิธีสารฯ

๑.๓.๗ ประสานกระทรวงการต่างประเทศเพื่อขอความอนุเคราะห์เรื่องมอบหมายผู้ลงนามพิธีสารนาโงยา ณ สำนักงานใหญ่องค์การสหประชาชาติ ซึ่งกระทรวงการต่างประเทศได้แจ้งชื่อ นายจักรกฤษณ์ ศรีวลี เอกอัครราชทูต รองผู้แทนถาวรไทยประจำสหประชาชาติ ณ นครนิวยอร์ก เป็นผู้ลงนามพิธีสารดังกล่าว

๒. เหตุผลความจำเป็นที่ต้องเสนอคณะรัฐมนตรี

การลงนามพิธีสารเป็นการแสดงเจตจำนงทางการเมืองในทางนโยบายของไทยในการเข้าเป็นภาคีพิธีสาร ซึ่งจะมีผลบังคับใช้เมื่อมีการให้สัตยาบันในอีกขั้นตอนหนึ่ง ดังนั้น การลงนามพิธีสารนาโงยา จึงยังไม่มีผลผูกพันทางกฎหมายต่อไทยให้ต้องปฏิบัติตามข้อบทของพิธีสารฯ และต้องขออนุมัติคณะรัฐมนตรีเพื่อลงนาม ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๕ ที่กำหนดให้กระทรวงทบวง กรม ที่จะทำความตกลงกับต่างประเทศ ขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีก่อนดำเนินการลงนามความตกลง โดยระบุบุคคลที่จะเป็นผู้ลงนามฝ่ายไทย

๓. ความเร่งด่วนของเรื่อง

สมัชชาภาคีอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ ในการประชุมสมัยที่ ๑๐ กำหนดให้มีการลงนามรับรองพิธีสารนาโงยา ณ สำนักงานใหญ่ขององค์การสหประชาชาติ นครนิวยอร์ก ระหว่างวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ ถึง ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ หากประเทศไทยต้องการแสดงเจตจำนงทางการเมืองในทางนโยบายในการสนับสนุนการดำเนินงานและหลักการตามพิธีสารนาโงยา โดยการลงนามพิธีสารฯ จะต้องแจ้งความประสงค์ในการลงนามพิธีสารพร้อมมอบหมายผู้มีอำนาจเต็มเพื่อลงนามในนามรัฐบาลไทย เพื่อให้ดำเนินการลงนามพิธีสารฯ ภายในวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕

๔. สาระสำคัญ ข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย

๔.๑ สาระสำคัญของพิรุธนาโงยาว่าด้วยการเข้าถึงทรัพยากรพันธุกรรมและการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการใช้ประโยชน์ทรัพยากรพันธุกรรมอย่างเท่าเทียมและยุติธรรม

๔.๑.๑ พิรุธนาโงยาฯ เป็นพิรุธที่จัดทำขึ้นเพื่อรองรับการดำเนินการตามหลักการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์จากทรัพยากรพันธุกรรมตามอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ ที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ข้อที่ ๓ ให้มีการแบ่งปันผลประโยชน์จากการใช้ทรัพยากรพันธุกรรมอย่างเท่าเทียมและยุติธรรม มาตรา ๑๕ กำหนดหลักการในการเข้าถึงทรัพยากรพันธุกรรม และมาตราอื่นที่เกี่ยวข้องของอนุสัญญา อาทิ มาตรา ๘(j) ให้มีการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยความยินยอมและการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องของผู้ถือครอง และแบ่งปันผลประโยชน์อย่างเท่าเทียมกัน

๔.๑.๒ พิรุธนาโงยาฯ มีทั้งสิ้น ๓๖ มาตรา ประกอบด้วย อาร์มภท ซึ่งกล่าวถึงความเป็นมาและหลักการสำคัญที่ใช้ในพิรุธฯ และเนื้อหา ๓ ส่วน พร้อมทั้งเอกสารแนบท้ายในเรื่องผลประโยชน์ที่เป็นตัวเงินและไม่เป็นตัวเงิน

๔.๑.๒.๑ บทบัญญัติทั่วไป (มาตรา ๑-๔) ประกอบด้วย วัตถุประสงค์การใช้คำศัพท์ ขอบเขต และความสัมพันธ์กับความตกลงและเครื่องมือระหว่างประเทศ

วัตถุประสงค์: แบ่งปันผลประโยชน์จากการใช้ทรัพยากรพันธุกรรมอย่างเท่าเทียมและยุติธรรม รวมถึงโดยการเข้าถึงและการถ่ายทอดเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องอย่างเหมาะสม โดยคำนึงถึงสิทธิเหนือทรัพยากรและเทคโนโลยีนั้นและโดยการให้เงินทุนสนับสนุนอย่างเหมาะสม ซึ่งสนับสนุนการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพและใช้ประโยชน์องค์ประกอบของความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน

ขอบเขต: ใช้กับทรัพยากรพันธุกรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรพันธุกรรม และผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการใช้ทรัพยากรพันธุกรรมและภูมิปัญญานั้น

๔.๑.๒.๒ บทบัญญัติหลัก (มาตรา ๕-๒๓) แบ่งเป็นประเด็นสำคัญใน ๘ เรื่อง ได้แก่ การเข้าถึงทรัพยากรพันธุกรรม การแบ่งปันผลประโยชน์อย่างเท่าเทียมและยุติธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรพันธุกรรม ข้อพิจารณาในการดำเนินงานตามพิรุธฯ กลไกในการปฏิบัติตาม การสร้างความตระหนัก การเสริมสร้างสมรรถนะ และความร่วมมือและการถ่ายทอดเทคโนโลยี

๔.๑.๒.๓ บทบัญญัติสนับสนุน (มาตรา ๒๔-๓๖) ประกอบด้วย บทบัญญัติในเรื่องประเทศที่มีใช้ภาคี กลไกและทรัพยากรการเงิน และกลไกในการบริหารจัดการพิรุธฯ อาทิ การประชุมภาคีพิรุธฯ การติดตามและการรายงาน กลไกและกระบวนการเพื่อส่งเสริมการปฏิบัติตามพิรุธฯ การทบทวนและการประเมิน การลงนาม การมีผลบังคับใช้ และการเพิกถอน

รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๒

๔.๒ ข้อเท็จจริง

๔.๒.๑ พิรุธนาโงยาฯ เป็นพิรุธภายใต้อนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพที่จะใช้เป็นเครื่องมือทางกฎหมายระหว่างประเทศในการดำเนินการตามหลักการ

เรื่องการ...

เรื่องการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์ของอนุสัญญาฯ ซึ่งประเทศไทยเข้าเป็นภาคีตั้งแต่วันที่ ๒๙ มกราคม ๒๕๔๗ การลงนามพิธีสารฯ จึงเป็นการยืนยันต่อประชาคมโลกว่าไทยสนับสนุนการดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามพันธกรณีของอนุสัญญาฯ โดยเฉพาะวัตถุประสงค์ข้อ ๓ ของอนุสัญญาฯ ที่ได้นำมาใช้เป็นวัตถุประสงค์หลักของพิธีสารนาโงยาฯ ที่ให้มีการแบ่งปันผลประโยชน์จากการใช้ทรัพยากรพันธุกรรมอย่างเท่าเทียมและยุติธรรม

๔.๒.๒ การลงนามพิธีสารนาโงยาฯ จะเป็นการสนับสนุนแนวทางและทิศทางการเจรจาที่ไทยใช้ในการเจรจาต่อรองในระหว่างการจัดทำพิธีสารนาโงยาฯ โดยเฉพาะหลักการตามกรอบการเจรจาที่คณะผู้แทนไทยใช้ในการรับรองพิธีสารนาโงยาฯ ในการประชุมสมัชชาภาคีอนุสัญญาฯ สมัยที่ ๑๐ เมื่อเดือนตุลาคม ๒๕๕๓ ณ เมืองนาโงยา ประเทศญี่ปุ่น ซึ่งกรอบการเจรจาดังกล่าวที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๕๓ และที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา ครั้งที่ ๕ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) เมื่อวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๕๓

๔.๒.๓ พิธีสารนาโงยาฯ จะมีประโยชน์ในแง่ของการใช้เป็นเครื่องมือทางกฎหมายระหว่างประเทศเพื่อรองรับหลักการการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์ตามอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ และจัดให้มีการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ทรัพยากรพันธุกรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องโดยถูกต้อง เป็นไปตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องของประเทศผู้ให้ และเกิดการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นอย่างเท่าเทียมและยุติธรรมจากผู้ให้สู่ผู้ให้ทรัพยากรพันธุกรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นประเทศไทยซึ่งเป็นประเทศกำลังพัฒนาที่มีทรัพยากรทางพันธุกรรมที่หลากหลาย หากแต่การพัฒนาทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยียังคงล่าช้าหลังกลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้ว จะได้มีเครื่องมือทางกฎหมายระหว่างประเทศเพื่อใช้ให้เกิดผลบังคับทางกฎหมายเมื่อทรัพยากรพันธุกรรมที่เข้าถึงออกนอกประเทศและเมื่อทรัพยากรดังกล่าวอยู่ในขอบเขตอำนาจของประเทศผู้ให้ ป้องกันการลักลอบนำทรัพยากรพันธุกรรมไปใช้ประโยชน์โดยไม่ดำเนินการตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เกิดความชัดเจนและโปร่งใสในการนำทรัพยากรพันธุกรรมมาใช้ประโยชน์

๔.๒.๔ ผลจากการหารือหน่วยงานและภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เห็นตรงกันว่าหลักการและข้อกำหนดของพิธีสารนาโงยาฯ จะเป็นประโยชน์และทำให้เกิดการคุ้มครองสิทธิในทรัพยากรพันธุกรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องของไทย ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของประเทศมีความพร้อมในการดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของพิธีสารนาโงยาฯ ซึ่งเป็นไปตามหลักการและวัตถุประสงค์ของอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ ในเรื่องการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์

๔.๒.๕ สถานภาพการลงนามพิธีสารนาโงยาฯ จนถึงปัจจุบัน (๑๑ มกราคม ๒๕๕๕) มีภาคีอนุสัญญาฯ ลงนามรับรองพิธีสารฯ แล้ว ๗๕ ประเทศ และให้สัตยาบันเพื่อเข้าเป็นภาคีแล้ว ๒ ประเทศ โดยมีประเทศในสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ลงนามแล้ว ๑ ประเทศ ได้แก่ อินโดนีเซีย

๔.๓ กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

ประเทศไทยมีกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง รองรับการดำเนินงานในการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์จากทรัพยากรพันธุกรรม ดังนี้

๔.๓.๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐

๔.๓.๑.๑ มาตรา ๖๖ และ ๖๗ บุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชน ชุมชนท้องถิ่น หรือชุมชนท้องถิ่น ย่อมมีสิทธิอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติ และมีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากร ธรรมชาติสิ่งแวดล้อม รวมทั้งความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน

๔.๓.๑.๒ มาตรา ๘๒ รัฐต้องส่งเสริมสัมพันธไมตรีและความร่วมมือกับนานาประเทศ และพึงถือหลักในการปฏิบัติต่อกันอย่างเสมอภาค ตลอดจนต้องปฏิบัติตามสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคี รวมทั้งตามพันธกรณีที่ได้กระทำไว้กับนานาประเทศและองค์การระหว่างประเทศ

๔.๓.๒ พระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๑๘ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติพันธุ์พืช (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ควบคุมดูแลพันธุ์พืชที่ได้รับการประกาศกำหนดให้เป็นพืชสงวน พืชต้องห้าม และพืชอนุรักษ์ ในมาตรา ๒๙-๓๓

๔.๓.๓ พระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๔๒ ให้ความคุ้มครองพันธุ์พืช ๔ ประเภท ได้แก่ พันธุ์พืชใหม่ พันธุ์พืชพื้นเมืองเฉพาะถิ่น พันธุ์พืชพื้นเมืองทั่วไป และพันธุ์พืชป่า โดยกำหนดเงื่อนไขในการจดทะเบียน การขออนุญาตใช้ประโยชน์ และการทำข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์

๔.๓.๔ พระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. ๒๕๔๔ มาตรา ๙ กำหนดให้ผู้ใดใช้ต้องจ่ายค่าภาคหลวงในการใช้ประโยชน์จากไม้ในเขตป่า

๔.๓.๕ พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ ในมาตรา ๑๖ ห้ามมิให้บุคคลใดเข้าไปดำเนินกิจการใด ๆ เพื่อหาผลประโยชน์ รวมถึงเก็บหา นำออกไป ทำด้วยประการใดๆ ให้เป็นอันตราย ต่อพืช สัตว์ ผลผลิตจากป่า อาทิจ น้ำผึ้ง ครั่ง แร่ หรือทรัพยากรธรรมชาติอื่น ภายในเขตอุทยานแห่งชาติ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่

๔.๓.๖ พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ ในมาตรา ๓๖ ห้ามมิให้ผู้ใดล่าสัตว์ป่า ไม่ว่าจะเป็นสัตว์ป่าสงวน หรือสัตว์ป่าคุ้มครอง หรือมิให้เก็บหรือทำอันตรายแก่รังของสัตว์ป่า เว้นแต่จะกระทำเพื่อการศึกษาหรือวิจัยทางวิชาการ

๔.๓.๗ พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. ๒๕๔๒ คุ้มครองสิทธิในภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยเกี่ยวกับตำรับยาแผนไทยและตำราการแพทย์แผนไทย รวมถึงสมุนไพรและบริเวณถิ่นกำเนิดของสมุนไพร

๔.๓.๘ ระเบียบกรมป่าไม้ว่าด้วยการเข้าไปศึกษาหรือวิจัยทางวิชาการภายในพื้นที่ป่าไม้ พ.ศ. ๒๕๔๒

๔.๓.๙ ระเบียบกรมป่าไม้ว่าด้วยการอนุญาตให้กระทำการเพื่อประโยชน์ในการศึกษาหรือวิจัยทางวิชาการภายในเขตป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๘

๔.๓.๑๐ ระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ว่าด้วยการอนุญาตให้กระทำการเพื่อประโยชน์ในการศึกษาหรือวิจัยทางวิชาการภายในเขตป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๖

๔.๓.๑๑ ระเบียบกรมวิชาการเกษตรว่าด้วยหลักเกณฑ์การแลกเปลี่ยนส่วนขยายพันธุ์พืชระหว่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๔๖ กำหนดให้มีการแลกเปลี่ยนส่วนขยายพันธุ์พืชระหว่างประเทศให้นำเข้าหรือส่งออกได้เฉพาะเพื่อการศึกษา ทดลอง วิจัย และพัฒนาที่ไม่ใช่วัตถุประสงค์เพื่อการค้า

๔.๓.๑๒ ระเบียบสภาวิจัยแห่งชาติว่าด้วยการอนุญาตให้นักวิจัยชาวต่างประเทศเข้ามาทำการวิจัยในประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ กำกับดูแลการวิจัยของนักวิจัยชาวต่างประเทศในประเทศไทย โดยสนับสนุนให้นักวิจัยไทยและนักวิจัยชาวต่างประเทศทำการวิจัยร่วมกัน และการได้มาซึ่งองค์ความรู้จากผลงานวิจัย

๔.๓.๑๓ ระเบียบคณะกรรมการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการเข้าถึงทรัพยากรชีวภาพและการได้รับประโยชน์ตอบแทนจากทรัพยากรชีวภาพ พ.ศ. ๒๕๕๔ กำหนดให้หน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจตามกฎหมายและที่ครอบครองทรัพยากรชีวภาพ กำหนดแนวทางในการดำเนินงานเรื่องการเข้าถึงและการจัดทำข้อตกลงการแบ่งปันผลประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพและองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง

๕. รายงานการวิเคราะห์หรือศึกษาตามกฎหมาย มติคณะรัฐมนตรีหรือคำสั่งใดๆ

๖. ผลกระทบ

๖.๑ ผลกระทบต่อนโยบายรัฐบาล

การลงนามพิธีสารนาโงยาฯ เป็นการสนับสนุนและสอดคล้องตามนโยบายของรัฐบาลใน ข้อ ๕.๕ ส่งเสริมและสร้างความตระหนักและจิตสำนึกทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนสนับสนุนการดำเนินการตามพันธกรณีระหว่างประเทศที่จะนำมาสู่การเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และข้อ ๗.๓ เสริมสร้างบทบาทที่สร้างสรรค์และส่งเสริมผลประโยชน์ของชาติในองค์การระหว่างประเทศ โดยเฉพาะเวทีสหประชาชาติและองค์การระดับภูมิภาคต่างๆ เพื่อส่งเสริมสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาที่ยั่งยืน

๖.๒ ผลกระทบต่อเศรษฐกิจในภาพรวมหรือเฉพาะท้องถิ่น

การลงนามพิธีสารนาโงยาฯ จะส่งผลดีต่อเศรษฐกิจท้องถิ่นและของประเทศ โดยประเทศไทยซึ่งเป็นเจ้าของทรัพยากรพันธุกรรมที่มีความหลากหลายสูงแห่งหนึ่งของโลก จะได้รับผลตอบแทนจากการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง ทั้งในระดับประเทศ หน่วยงาน สถาบัน และชุมชน ผลประโยชน์ที่ได้รับจะอยู่ในรูปแบบที่เป็นตัวเงิน อาทิ ค่าธรรมเนียมในการใช้ประโยชน์ เงินทุนเพื่อการวิจัยและพัฒนาต่อยอด และการเป็นเจ้าของร่วมในสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา และผลประโยชน์ที่ไม่เป็นตัวเงิน อาทิ ความร่วมมือในการวิจัย การถ่ายทอดเทคโนโลยีในการใช้ประโยชน์ทรัพยากรพันธุกรรม และผลลัพธ์จากการวิจัยและพัฒนา

ชุมชนท้องถิ่น ซึ่งมีวิถีชีวิตที่อิงอาศัยทรัพยากรชีวภาพและเป็นเจ้าขององค์ความรู้ในการใช้ประโยชน์ทรัพยากรชีวภาพ จะได้รับการพัฒนาต่อยอดและสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ที่มีฐานจากการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นของตน ซึ่งผลประโยชน์ที่ได้รับจะสามารถนำมาใช้ในการรักษาทรัพยากรและความหลากหลายทางชีวภาพของชุมชนและประเทศ ให้เป็นฐานในการดำรงชีวิตและพัฒนาเศรษฐกิจในระดับชุมชน ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความเข้มแข็งของเศรษฐกิจในระดับชาติบนพื้นฐานของทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพ

๖.๓ ผลกระทบด้านเทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม

การลงนามพิธีสารนาโงยาฯ จะก่อให้เกิดการพัฒนาและถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรชีวภาพ และพัฒนาความสามารถของนักวิทยาศาสตร์และบุคลากรที่เกี่ยวข้องในดำเนินการวิจัยเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับทรัพยากรพันธุกรรมซึ่งเป็นต้นทุนที่มีค่าของประเทศ โดยการถ่ายทอดเทคโนโลยีจะมีหลายรูปแบบ ทั้งในเรื่องของการให้ความช่วยเหลือ เช่น การสนับสนุนเครื่องมือสำหรับการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ การถ่ายทอดเทคโนโลยี และการฝึกอบรม รวมทั้งการส่งเสริมให้มีการดำเนินการวิจัยร่วมและการวิจัยต่อเนื่องในประเด็นที่สำคัญหรือมีความสนใจร่วมกัน โดยเฉพาะเทคโนโลยีและองค์ความรู้ที่สนับสนุนและจูงใจให้เกิดการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน

๗. ค่าใช้จ่ายและแหล่งที่มา

ไม่มี เพราะขั้นตอนการลงนามพิธีสารนาโงยาฯ ใช้งบประมาณปกติของส่วนราชการ

๘. ความเห็นหรือความเห็นชอบ/อนุมัติของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

คณะกรรมการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพแห่งชาติ ซึ่งมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นประธาน ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นรองประธานคนที่หนึ่ง ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นรองประธานคนที่สอง มีองค์ประกอบเป็นผู้แทนจากกระทรวงและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข และสำนักงานงบประมาณ ในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๕๕ ได้พิจารณาหารือเรื่อง การลงนามพิธีสารนาโงยาฯ และมีความเห็นดังนี้

หน่วยงาน	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	สาระสำคัญโดยย่อ
คณะกรรมการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพแห่งชาติ ในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๕๕	✓	☐	เห็นชอบให้นำเสนอคณะรัฐมนตรี เพื่อขออนุมัติลงนามพิธีสารนาโงยาฯ และเห็นชอบแผนการดำเนินงานภายหลังการลงนามพิธีสารนาโงยาฯ

๙. ข้อกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง

มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๕ เรื่อง การทำความตกลงกับต่างประเทศ การทำอนุสัญญา และสนธิสัญญาต่างๆ กำหนดให้กระทรวง ทบวง กรม ที่จะทำความตกลงกับต่างประเทศ ขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีก่อนดำเนินการลงนามความตกลง โดยระบุบุคคลที่จะเป็นผู้ลงนามฝ่ายไทย

๑๐. ข้อเสนอของส่วนราชการ

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เห็นควรเสนอคณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณา ดังนี้

๑๐.๑ อนุมัติให้ลงนามพิธีสารนาโงยาว่าด้วยการเข้าถึงทรัพยากรพันธุกรรมและการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการใช้ประโยชน์ทรัพยากรพันธุกรรมอย่างเท่าเทียมและยุติธรรม โดยมอบหมายให้ นายจักรกฤษณ์ ศรีวสี เอกอัครราชทูต รองผู้แทนถาวรไทยประจำสหประชาชาติ ณ นครนิวยอร์ก หรือผู้ที่นายจักรกฤษณ์ฯ มอบหมาย เป็นผู้ลงนามพิธีสารดังกล่าว

๑๐.๒ เห็นชอบแผนการดำเนินงานภายหลังการลงนามพิธีสารนาโงยาฯ ดังนี้

๑๐.๒.๑ ทบทวนระเบียบคณะกรรมการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพแห่งชาติ ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการเข้าถึงทรัพยากรชีวภาพและการได้รับผลประโยชน์ตอบแทนจากทรัพยากรชีวภาพ พ.ศ. ๒๕๕๔ และกฎระเบียบของหน่วยงานกำกับดูแล (National Competent Authority) ที่เกี่ยวข้องกับการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์ ว่าต้องมีการเพิ่มเติม/ปรับปรุงอย่างไรให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของพิธีสารนาโงยาฯ

๑๐.๒.๒ เผยแพร่และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับพิธีสารนาโงยาฯ ให้กับหน่วยงานและภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อเตรียมความพร้อมในการดำเนินการให้สัตยาบันพิธีสารฯ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณานำเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายปรีชา เร่งสมบูรณ์สุข)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สำนักความหลากหลายทางชีวภาพ

โทร. ๐ ๒๒๖๕ ๖๕๖๔

โทรสาร ๐ ๒๒๖๕ ๖๖๓๘

E-mail: nbc@onep.go.th